

בש"פ 3565/15 - אביעד אליהו נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3565/15

כבוד השופט י' דנציגר

לפני:

אביעד אליהו

המערער:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המוחזוי
בתל-אביב-יפו מיום 20.5.2015 בעמ"ת 15-05-33757-05-15
שניתנה על ידי כבוד השופט ש' אבינור

תאריך הישיבה: י' בסיוון תשע"ה (28.5.15)

עו"ד ירון גני

בשם המערער:

עו"ד שאול כהן

בשם המשיבה:

החלטה

לפנִי בקשת רשות ערור לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכוות אכיפה-מעצרים), התשנ"א-1996 (להלן: «חוק המעצרים») על החלטת בית המשפט המוחזוי בתל-אביב-יפו (השופט ד' שרייזל) בעמ"ת 33757-05-15 מיום 20.5.2015, במסגרתה דחה בית המשפט את הערור שהגיש המבקש על החלטת בית משפט השלום בתל-אביב-יפו (השופט ש' אבינור) מיום 17.5.2015 לבטל את חלופת המעצר בה שהה המבקש ולהשיבו למעצר עד תום ההליכים נגדו.

עמוד 1

© verdicts.co.il - פסק דין

1. בכתב האישום המתוקן בשנית שהוגש ביום 15.1.2014 יוחסו לمبرך 26 אישומים בגין עבירות התפרצויות ונגינה שאוותង ביצע, יחד עם נוספים, בתקופה שבין יום 8.4.2013 ליום 13.8.2013. על פי החלק הכללי של כתב האישום, המברך קשור עם אחרים (להלן: החבורה) להתפרץ לדירות שונות ולגנוב מהן את תוכלתן. ההתפרצויות בוצעו בשיטה הבאה: אחד מאנשי החבורה היה מגיע לדירה המועדת לפירצה, כשהוא מתחזה לשליה, וኖקש על דלת הדירה. כאשר הדיר היה פתוח את דלת הדירה ומברך לדעת מהו טוב המשלו, היה השליך המתחזה מעמיד פנים כמו שمبرך האם נפלה טעות במען. תוך כדי כך, בזמן שהדיבר לא שם לב לנעשה, היה השליך יוצר העתק של מפתח הדירה. לאחר מכן היה עוזב את הדירה, עם העתק המפתח, ועל פי אותו העתק הייתה החבורה משכפלת מפתח נוסף. בהמשך, אחד מחברי החבורה היה מתקשר לדיר ומוסר לו כי ממتن לו שייק מהעירייה בסניף הדואר הסמוך למקום מגוריו, אותו עליו לאסוף מידית. הדיבר היה יוצא לאסוף את השיק, ולאחר שהוא הגיעו לוגרה ריקה, היו אנשי החבורה פורצים אליה באמצעות המפתח המשוכפל.

2. החבורה ביצעה את המעשים על פי השיטה המפורטת פעמיים אחר פעם, כאשר ברובם המוחלט של המקרים הקורבנות היו אנשים קשישים. באופן זה גנבה החבורה תכשיטים בשווי מוערך של מאות אלפי שקלים וכלכלי כסף מזמן בשווי מוערך של עשרות אלפי שקלים. בנוסף על כן, במסגרת האיוועים המפורטים באישום העשי, חזרה הדירת לדירה לפני שאנשי החבורה הספיקו לצאת ממנה. משהופטעו, פרצו במהירות מהדירה, תוך שדחו את הדירת- אישה כבת 80 – והפלו אותה במורד המדרגות, בכוונה להימלט מהמקום עם השלל. בשל המעשים הללו הואשם המברך ב-23 עבירות של התפרצויות בבית מגורים לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); 20 עבירות של גנבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין; 26 עבירות של קשרת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; עבירה של תקיפה לשם גנבה לפי סעיף 381(א)(2) לחוק העונשין; עבירה של ניסיון התפרצויות בבית מגורים לפי סעיף 406(ב) וסעיף 25 לחוק העונשין; ועבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

סקירת ההליכים הקודמים

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של המברך עד לתום ההליכים נגדו. ביום 12.9.2013 התקיים בבית משפט השלום (השופט מ' בן אר) דיון ראשון בבקשת המעצר במסגרת מ"ת 13-09-1435. במהלך הדיון הושגה הסכמה באשר לקיומן של ראיות לכואורה, ובסיומו קבע בית המשפט כי יוגש תסקير מעבר בעניינו של המברך. מהتسקיר שהוגש ביום 2.10.2013 עולה כי המברך הינו ליד 1990, ללא עבר פלילי, המגלה "ילדים אנטגוניסטיים ומרדניים ביחס לגורמי סמכות משפחתיים ופורמליים". שירות המבחן התרשם כי המברך מתקשה לזהות את החלקים הבעייתיים שבהתנהלותו וכי קיים סיכון למעורבות שולית חוזרת. יחד עם זאת התרשם שירות המבחן כי הוריו של המברך הינם אנשים אחרים, ועל כן המליץ על שחררו של המברך לחלופת מעבר בפיקוח הוריו ובתוספת פיקוח אלקטרוני. בעקבות זאת, בהחלטתו מיום 9.10.2013 קבע בית המשפט כי מפהת חומרת העבירות וריבוי, קיימת עילת מעצר כלפי המברך. כמו כן החלטת בית המשפט לדחות את המלצה השירות המבחן בנימוק כי לא ניתן ליתן למברך אמון שיצית להוריו – הם המפקחים שהוזענו – שכן הוא התגorer אצלם גם במהלך ביצוע העבירות. בנסיבות אלה, אף נקבע, גם Tospat של פיקוח אלקטרוני לא תפיג את המסוכנות הנש��ת המברך.

4. על החלטת בית משפט השלום לעצור את המברך עד לתום ההליכים נגדו הגיע המברך ערר לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (עמ"ת 23142-10-13). בהחלטתו מיום 13.10.2013 דחה בית המשפט המחוזי (השופט צ' קפач) את העrr, תוך שצווין כי האמור בתסקיר המעצר אינם מאפשר שחררו של המברך למעצר בית, וכי לנוכח שיטת התפרצויות, אשר כוללת גם שיחת טלפון לקורבנות הגנבות, אין מניעה כי ימשיך בפעולות העבירות גם מביתו אם ישוחרר לחלופת מעצר.

5. ביום 19.5.2014 הגיע המבוקש בקשה לעיון חוזר בהחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים, וזאת בהתחשב בחלוף הזמן ושינוי נסיבות שבא לידי ביטוי בעבודות חדשות במהלך התקן העיקרי, אשר מקרים רבים בתשתיות הראייתית באופן שמאפשר שחרור לחלופת מעצר. ביום 16.6.2014 דחלה בית משפט השלום את הבקשה שני נימוקים: ראשית, אין לחלופת המעצר שהouceה, שהינה זהה לחלופה המקורית, כדי לאין את מסוכנותו של המבוקש; ושנייה, כי לא חל כרսום ראייתי המצדיק היעתרות לבקשתו.

6. בהחלטתו מיום 25.6.2014 בעניין בקשה להארצת מעצרו של המבוקש לפי סעיף 62 לחוק המעצרים (בש"פ 3705/14) קבע בית משפט זה (השופט צ' זילברטל) כי יש מקום לשחרר את המבוקש לחלופת מעצר בכפוף להגשת תסجيل עדכני ולהצעתה של חלופת מעצר שתניח את דעתו של בית משפט השלום. בית המשפט נימק כי אמנים נשקפת מה מבוקש מסוכנות ואין ספק בדבר קיומן של ראיותلقואורה, אך יש לתת משקל לכך שמדובר בעבירות רכוש, לכך שההיליכים נמשכו ונגררו ולא היו צפויים להסתיים בתחום ההארצה הרלוונטיות ולכך שהמלצתו של שירות המבחן בעניינו של המבוקש הייתה חיובית. בעקבות החלטה זו, בהחלטתו מיום 14.7.2014 הורה בית משפט השלום על שחרורו של המבוקש למעצר בית מוחלט בפיקוח הוריו, בנוסף לחתימת המפקחים על ערבות צד ג' בסך של 20,000 ש"ח כל אחד; הפקדת ערבות עצמית בסך 20,000 ש"ח; הפקדתழמן בסך של 8,000 ש"ח; צו פיקוח שירות מבחן למשך שישה חודשים; איזוק אלקטרוני; וצו עיכוב יציאה מן הארץ.

7. ביום 27.5.2015 הרשיע בית משפט השלום (השופט ש' איבנור) את המבוקש ב-21 מתוך 26 האישומים שייחסו לו. בתום הקראת הכרעת הדין עטרה המשיבה לביקורתו בבקשתו כי יורה על מעצרו של המבוקש עד תום ההליכים. בעשותה כן בבקשתו להיבנות מהוראותיו של סעיף 61(ג) לחוק המעצרים. בית המשפט קיבל את טענת המשיבה וקבע כי מדובר במקרה יוצאת דופן נוכח חומרת העבירות והעובדת שהן בוצעו בחזרתיות ושיטתיות. אשר על כן, ומכיון שקיים חשש ממשי להימלטות מן הדין, הורה בית המשפט על מעצרו של המבוקש עד למועד מתן גזר הדין. למען שלמות התמונה יציין כי שמיית הטיעונים לעונש נקבעה ליום 17.6.2015.

8. על החלטתו של בית משפט השלום הגיע המבוקש עיר לבית המשפט המחויז. בהחלטה מושא הבקשה Dunn, דחלה בית המשפט את הערר. בית המשפט קבע כי בנסיבות העניין לא הייתה כל מניעה חוקית להפעיל את סעיף 61(ג) ולעזור את מי שנitin נגדו פסק דין מרשייע, וב בלבד שהתקיימו העילות המתאימות. כאן, כך קבע בית המשפט, מתקיימת הן עילה של מסוכנות והן עילה של חשש ממשי להימלטות מאימת הדין. בית המשפט הוסיף כי החשש מהימלטות גובר עתה, משהורשע המבוקש בדיינו.

מכאן הבקשה שלפני.

טענות הצדדים

9. בפתח טענותיו טוען המבוקש – באמצעות בא כוחו, עו"ד ירון גיגי – כי מדובר במקרה המופיע בנסיבות חריגיות ווצאות דופן שבahn ראי כי בית המשפט גילתה גמישות רבה ביחס לאפשרות להעניק רשות ערר. לגופו של עניין טוען המבוקש כי ניתן להציג על שלוש שגיאות שנפלו בהחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים נגדו. ראשית טוען המבוקש כי אין לפרש את סעיף 61(ג) לחוק המעצרים באופן המקנה סמכות לערכאה הדינית להוראות על מעצר מחדים של המבוקש גם לאחר שעברו תשעה חודשים. לטענת המבוקש, הוא שהה לחלופת מעצר למעלה מעשרה חודשים טרם מתן הכרעת הדין ומכיון שכך אינו נכנס לגדירו של הסעיף. שנית טוען המבוקש כי בית המשפט לא נתן מספיק משקל לשתייתו הממושכת של המבוקש במעצר בית ולכך שעמד בכל התנאים אשר הושטו עליו, ותחת זאת נתן משקל יתר לחשש שהוא יימלט מן הדין. שלישיית טוען כי נוכח הסמכיקות בין הכרעת הדין למועד שבו מתוכננים להישמע הטיעונים לעניין העונש, היה על בית המשפט לעכב את ההחלטה לעצור את העורר עד תום ההליכים.

10. המשיבה – באמצעות בא כוחה, עו"ד שאל כהן – טענת כי הפרשנות שמציע המבוקש לסעיף 61(ג) לחוק המעצרים אינה מוגנת כדיברי בלשון הסעיף ואף אינה עולה בקנה אחד עם הרצionario שלו. לטענת המשיבה ההחלטה מושא הערעו נובעת מהפעלת שיקול הדעת של הערקה הדינית, ונסיבות העניין אינן מצדיקות התערבות בשיקול דעת זה.

דין והכרעה

11. הבקשה שלפני מעלה שתי שאלות. השאלה הראשונה עוסקת בסוגיות הפרשנות הנכונה של סעיף 61(ג) לחוק המעצרים. השאלה השנייה הינה האם החלטת להורות על מעצרו של המבוקש ממועד הרשותה ועד למtan גזר הדין הינה מוצדקת לגופה בהתחשב בכלול נסיבות העניין. מכיוון שהשאלה הראשונה טרם נדונה בפסקתו של בית משפט זה, החלטתי לדון בבקשתו כאילו ניתנה רשות עיר והוגש עיר על פיה. אומר כבר עתה כי לאחר שעניינו בבקשתו ושמעתה את טענות הצדדים בדיון שנערך לפני, הגיעו לכל מסקנה כי דין של העיר להתקבל.

12. תחילת עלי להידרש לשאלה הראשונה. נקודת המוצא לפרשנותו של סעיף 61(ג) לחוק המעצרים הינה לשון הסעיף, ולמען הנוחות אביא אותו כאן במלואו:

"בלי לגרוע מהוראות סעיף 62, ניתן פסק דין מרשיין נגד נאשם לאחר שהוא נתן במעטר לתקופה המצתרתת כדי תשעה חדשים בשל כתוב אישום, רשאי בית המשפט שהרשיעו למצוות על הארכת מעצרו או על מעצרו מחדש עד למtan גזר דין, אם מצא כי יש עילה למעצרו; לא ניתן גזר דין בתוך 90 ימים מיום שציווה בית המשפט כאמור, ישוחרר הנאשם מן המעצר".

לשיטתו של בא כוח המבוקש, התיבה "לאחר שהוא נתן במעטר לתקופה המצתרתת כדי תשעה חדשים" מחייבת את המסקנה לפיה לערכאה הדינית תהא סמכות להאריך את מעצרו של נאשם רק במידה והנאשם הווזק במעטר עת שהוכרע דין. מדובר אמן בפרשנות יצירתיות, אך אין בכך לקבללה. לא בכדי בחר המחוקק לעשות שימוש בתיבה "מעצרו מחדש" בנוסך לתיבה "הארכת מעצרו". פשיטה כי המחוקק ביקש להעניק לערכאה הדינית סמכות לעצור נאשם שהורשע הן בסיסיות שבahn נאשם זה הינו עצור ממועד הרשותה – או אך מדובר ב"הארכת מעצר" – והן בסיסיות שבahn הנאשם אמן היה עצור לתקופה המצתרתת כדי תשעה חדשים בשל כתוב אישום, אך בעת הרשותו כבר לא היה עצור – או אך מדובר ב"מעצרו מחדש". ודוק – מקובלות עלי טענת בא כוחה המשיבה כי יש ליחס חשיבות לכך שהמחוקק העדיף לנקט בביטוי "לאחר שהוא נתן במעטר" על פני הביטוי "בזמן שהוא נתן במעטר" (ההדגשות אינן במקור – י.ד.). פרשנות זו אף עולה בקנה אחד עם החלטתה של הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכוויות אכיפה – מעצרים) (תיקון מס' 9) (עירר שני ברשות והארכת מעצר או חידשו), התש"ע-2010, ה"ח 533 (להלן: תיקון מס' 9). מדברי ההסביר לתיקון עולה כי הוא נועד להפחית את העומס המוטל על בית משפט זה על ידי הקניית סמכויות מסוימות לערכאות הדיניות. סעיף 61(ג) לא נכלל אמן בנוסחו המקורי של התקיקון, אך מדברי ההסביר הנלוויים לסעיף 62א, שכן נכלל בתיקון המקורי, עולה כי המחוקק ביקש לספק מענה ולהפחית את העומס גם במצבים שבהם הנאשם כבר שוחרר [ראו והשוו: תיקון מס' 9, בעמ' 1330; בש"פ 5451/14 פלוני נ' מדינת ישראל פסקה 29 (22.8.2014)]. אשר על כן, המסקנה היא כי צריך בית משפט השלים כשופרש את סעיף 61(ג) ככאזה המעניק סמכות לבצע מעצר מחדש גם כשהנאשם אינו נתן במעטר בעת הרשותו.

13. משפט העניין היה מוקם להפעיל את הסמכות הזו. סבורי כי במקרים של המקרה, התשובה היא בשלילה. בבש"פ 7651/10 מדינת ישראל נ' סטואר (20.10.2010) (להלן: עניין סטואר) עמדתי על כך שככל, יש להימנע משלילת חירותו של הנאשם בטרם נגזר דין. כמו באוטו המקרה, מוצא אני טעם בהבאת דבריו של השופט י' גולדברג בבש"פ 531/98 רומנובסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 425 (1998) במלואם:

"הזכות לחירות קיימת גם למי שהורשע וטרם נגזר דין למאסר (ב"ש 695/85 תוהמי נ' מדינת ישראל [2], בעמ' 837 מפי כבוד השופט נתניהו). במצב עניינים זה, תישלול חירותו של אדם רק אם קיים נימוק מן הנימוקים הדורשים למעצר עד תום ההליכים. הרשותה מהווה שיקול 'נכבד ורציני' שיש בו כדי להוסיף 'משקל כבד' לכל יתר השיקולים שאוותם שוקל בית המשפט (בש"פ 183/80 הנ"ל [1] מפי כבוד השופט אלון (כתארו אז)), אך אין היא לבדה מצדיקה מעצר עד תום ההליכים (בש"פ 5/95 פלוני נ' מדינת ישראל [3] מפי כבוד השופט אור)" (שם, בעמ' 430).

הנה כי כן, אין ספק שההרשותה הינה אירוע ממשמעותי המשפיע על שאלת מעצרו של הנאשם. מנוקודה זו ואילך, אין הנאשם יכול עוד להיאחז בחזקת החפות, שכן מולו ניצבת לא רק תשתיית ראייתית לכואורית אלא הרשותה בדין. דומה כי מטעם זה מצדיקה הרשותה בבדיקה מחדש של כלל השיקולים שנשקלו לעניין המעוצר עבור להרשעה. ברם, כמו השופט י' גולדברג סבור גם אני כי הרשותה שלעצמה אינה מפרה את האיזון באופן אוטומטי. אכן, אל לנו לשலול חירותו של הנאשם אף בתקופה שבין הרשותה לגירת דין אלא בהתקיים נימוק מן הנימוקים הדורשים למעצרו עד תום ההליכים (השו: עניין סטואר, בפס' 28). מסקנה זו מעוגנת גם בלשונו של סעיף 61(ג) לחוק המעצרים, אותו ניתן לעיל. הסעיף אינו מסתפק בעצם הרשותה לצורכי הארכת מעצר או מעצר חדש, אלא דורש מהערכאה הדינית להפעיל את סמכותה רק "אם מצא כי יש עילה למעצרו".

14. בדומה לעניין סטואר, הנני סבור כי במקרה דין לא עליה בידה של המשיבה לשכנע בדבר קיומה של עילת מעצר חדשה – או בדבר התעכבות של עילת מעצר קיימת – אשר יש בה כדי להצדיק את שינוי האיזון הקיים, במסגרת המבקש שוחרר לחילופת מעצר. בענייננו, סבורי הערכאות דלמטה כי הרשותה מעכימה את החשש פן "ימלט המערער מן הדין". זאת בפרט נוכח השיטתיות והחוורתיות שאפיינו את המעשים שבהם המבקש ונוכח ההתרומות כי לא צפה כלל את הרשותה. אשר לחזרתיות ולשיתתיות של המעשים שיוחסלו למבקש;atri ci אלה נלקחו בחשבון גם עובר להרשעה – עת והחולט על שחרורו של המבקש לחילופת מעצר – ומילא ניתן להציג על מקרים אחרים, דוגמת עניין סטואר, בהם המעשים היו חמורים לא פחות וערבו היערכות ותוכנן מוקדם. אשר לחשש להימלטות מהדין; הגם שמדובר עלי כי עצם הרשותה יכולה, במקרים מסוימים, להעצים את החשש שמא הנאשם יימלט מהדין, אין סבור כי מקרה זה נופל לגדלים של אותם המקרים. במקרה דין המבקש שהוא עד להרשעתו במעצר בית אשר נמשך כ-11 חודשים. מדובר בתקופה לא מבוטלת, שבמהלכה לא הפר המבקש את תנאי מעצרו. כמו כן, לא הובאו לפני אינדיקטציות כלשהן המצביעות על חשש כי המבקש יימלט מן הדין דווקא בעת, לאחר ששזהה תקופה כה ממושכת במעצר בית. בהתחשב באמור לעיל, אין מוצא הצדקה להמרת חילופת המעצר במעצר מאחריו סורג ובריח בשלב זה (השו: בש"פ 7830/09 מדינת ישראל נ' פלוני (4.10.2009)).

15. אדגיש כי לא נעלמה מענייני קביעת בית המשפט השלום לפיה המבקש כלל לא צפה את הרשותו, וכי "הפתעה" זו מלמדת שהחשש מבריחה התגבש רק לאחר הרשותה. על פניו הדברים יש טעם בקביעה זו, אך בהתחשב במכלולנסיבות המקרה, אין דיubah לשנות את האיזון הקיים. אם היינו מסתפקים בעובדה שהמשיב לא צפה את

הרשעתו, התוצאה הבלתי נמנעת הייתה יצירת מעין חזקה כי הנאשם לווקח אחריות ומכחיש את אשמו מכל וכל עוצר אוטומטי לאחר הרשעתו ولو מהחשש שיימלט מן הדין. סבורני כי אין מקום לחזקה גורפת מעין זו, אלא יש לבחון האם במקרה הכספי ישנה אינדיקציה קונקרטית להימלטות. בהדר אינדיקציה קונקרטית, ובהתהשך בתקופה הממושכת בה שהה המבוקש בחלופת מעצר כאמור, אין מקום לשנות את נקודת האיזון שהייתה שיריה וקיימת ערב הרשעה.

16. יחד עם זאת, בנסיבות המקירה אין לומר כי עצם הרשעה לא שינה דבר. הרשעה אמונה איננה מצדיקה לטעמי מעצר חדש, אך בהתהשך בכלל הנימוקים שהועלו על ידי הערכאות דלמטה, רואה אני לנכון לעבות את התנאים המגבילים ברוח הצעתו של בא כוח המבוקש מיום 17.5.2015 (בעמ' 563 לפרטוקול הדיון בבית משפט השלום). אשר על כן, המשיב ישוחרר למעצר בית באותם התנאים בהם היה נתן ערב הרשעתו מכוח החלטת בית משפט השלום מיום 14.7.2014, תוך ביטול מלא של חלונות האוורור שאושרו לו. כמו כן, יפקיד המבוקש סכום נוסף בסך 40,000 ש"ח בזמן בקופת בית משפט השלום, וזאת בנוסף לשאר הסכומים שהוא عليه להפקיד עד כה – כאשר הפקדת הסכום דנן הינה תנאי לשחרורו לחלופת המעצר.

17. סוף דבר – הבקשה מתقبلת בכפוף לתנאים אותם מניתי בפסקה 16 לעיל.

ניתנה היום, ט"ו בסיוון תשע"ה (2.6.2015).

ש | פ | ט